

Nr 62

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående organisationen av den statliga publiceringsverksamheten; given Stockholms slott den 15 mars 1968.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att ett statligt förlag för allmän förlagsverksamhet skall inrättas. Syftet med förlaget är att ge statliga myndigheter och institutioner bättre service när det gäller utgivning av publikationer och upphandling av tryckeriarbeten samt att skapa en bättre organisation för distribution och marknadsföring av statligt tryck. Förlaget kommer när det gäller självbärande eller i huvudsak självbärande publikationer att driva förlagsrörelse i egentlig mening. I fråga om publikationer som i huvudsak är subventionerade kommer förlaget närmast att fungera som centralt serviceorgan och förmedlare av förlags- och tryckeritjänster för statsförvaltningen. Förlaget skall arbeta på affärsmässig basis. Det föreslås skola organiseras som ett helstatligt aktieföretag.

Mellan det allmänna förlaget och det läromedelsföretag, varom särskild proposition framläggts, förutsätts en viss samordning. Denna skall ske genom att det allmänna förlaget innehar hälften av aktierna i läromedelsföretaget. Mellan förlaget och Svenska Reproduktionsaktieföretaget (SRA) förutsätts ett avtal om samarbete. Detta samarbete skall bygga på affärsmässig grund.

I propositionen berörs även prissättningen på statliga publikationer. Det föreslås att självfinansieringsprincipen skall tillämpas i ökad utsträckning.

Till aktieteckning i bolaget föreslås ett anslag av 7,2 milj. kr.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 15
mars 1968.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, KLING, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON, GEIJER, ODHNOFF, WICKMAN, MOBERG.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *organisationen av den statliga publiceringsverksamheten* och anför.

Inledning

Riksdagens revisorer förordade i sin år 1959 avlämnade berättelse (§ 27), att principerna för den statliga publikationsverksamhetens organisation och finansiering skulle tas under omprövning i enlighet med förslag som redovisades i berättelsen. Dessa förslag innebar bl. a. att man borde utreda möjligheterna att i ökad utsträckning göra statliga publikationer självfinansierande och närmare undersöka förutsättningarna för att låta myndigheterna helt eller delvis disponera inflytande försäljningsinkomster. Riksdagen beslöt sedermera (SU 1960: 128, rskr 302) att till Kungl. Maj:t ge till känna vad statsutskottet anfört i anledning av revisorernas uttalande. Utskottet ansåg att den av revisorerna väckta frågan var förtjänt av att följas med uppmärksamhet. Bl. a. pekade utskottet på att det vid tillkomsten av nya publikationer var särskilt angeläget att klarlägga i vilken utsträckning finansieringen kunde ske utan statsmedel. Vidare underströk utskottet vikten av att tryckningskostnadernas storlek beaktades.

Kungl. Maj:t uppdrog den 28 juni 1962 åt statskontoret att i samråd med riksrevisionsverket och under beaktande av vad statsutskottet anfört i sammanhanget utreda den statliga publikationsverksamhetens finansiering och inkomma med förslag i ämnet.

Statskontoret har redovisat sitt utredningsuppdrag i betänkandet »Statlig publicering» (SOU 1967: 5). I ärendet har statskontoret haft samråd med riksrevisionsverket. Ett särskilt yttrande av skolöverstyrelsen angående omorganisationen av styrelsens nuvarande förlagsverksamhet har bilagts

betänkandet. Tre ledamöter av statskontorets styrelse har anmält avvikande mening beträffande den organisatoriska samordning av statlig förlags- och tryckeriverksamhet, som förordas i betänkandet.

Efter remiss har yttranden över statskontorets förslag avgetts av hovrätten över Skåne och Blekinge, rikspolisstyrelsen, försvarets intendenturverk, arméförvaltningen, marinförvaltningen, flygförvaltningen, civilförsvarsstyrelsen, medicinalstyrelsen, riksförsäkringsverket, poststyrelsen, telestyrelsen, sjöfartsstyrelsen, statistiska centralbyrån, kungliga biblioteket, universitetskanslersämbetet, skolöverstyrelsen, rikets allmänna kartverk, fiskeristyrelsen, kommerskollegium, patent- och registreringsverket, ombudsmannen för näringsfrihetsfrågor, statens pris- och kartellnämnd, statens institut för konsumentfrågor, arbetsmarknadsstyrelsen, statens råd för byggnadsforskning, länsstyrelserna i Kronobergs och Kopparbergs län, lantbrukshögskolan, offentlighetskommittén, läromedelsutredningen, styrelsen för riksdagens förvaltningskontor, styrelsen för riksdagsbiblioteket, nordiska museets nämnd, jordbrukets upplysningsnämnd, Svenska Reproduktions AB (SRA), Svenska kommunförbundet, annonsbyråernas förening, Grafiska arbetsgivare- och industriorganisationerna, Svenska bokförläggareföreningen, Svenska tidningsutgivareföreningen, Sveriges industriförbund, Landsorganisationen i Sverige (LO), Tjänstemännens centralorganisation (TCO) och Sveriges akademikers centralorganisation (SACO).

Universitetskanslersämbetet har bifogat yttranden av konsistorierna vid universiteten i Uppsala, Lund, Stockholm och Göteborg, karolinska institutet, Chalmers tekniska högskola och handelshögskolan i Göteborg. Kommerskollegium har bifogat yttranden av Stockholms handelskammare, Skånes handelskammare och handelskammaren i Göteborg.

En skrivelse har vidare inkommit från AB Svensk Byggtjänst.

Chefen för utbildningsdepartementet kommer senare denna dag att anmäla frågan om organisation av ett läromedelsförlag. I detta sammanhang kommer att anmälas de delar av statskontorets förslag som avser det nuvarande SÖ-förlaget och remissinstansernas yttranden däröver.

I sin utredning har statskontoret även behandlat frågan om statens behov av kommunicering med allmänheten och den statliga annonseringen. Jag vill med anledning härav erinra om att chefen för justitiedepartementet med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 maj 1967 tillkallat särskilda sakkunniga för att utreda frågan om vidgad samhällsinformation m. m. (informationsutredningen).

Jag anhåller nu att få anmäla statskontorets förslag i övrigt.

Den statliga publiceringsverksamhetens nuvarande omfattning och organisation

Publiceringsverksamhetens omfattning

Antalet statliga myndigheter och institutioner som årligen ger ut publikationer rör sig omkring 200. Antalet utgivna publikationer torde f. n. uppgå till 700 à 800 per år. Eftersom flera publikationer ges ut i samma serie, blir antalet utgåvor betydligt större.

Kostnaderna för publicerings- och tryckeriverksamheten kan beräknas till omkring 150 milj. kr. per år. Härav faller uppskattningsvis 75 milj. kr. på egentliga publikationer, 35 milj. kr. på blanketter, 25 milj. kr. på kartor och sjökort, varav den dominerande delen dock utgörs av kostnader för förberedelsearbeten, samt 15 milj. kr. på annan publicering.

Intäkterna av publikationsverksamheten torde röra sig om ca 40 milj. kr. per år. Härav utgör dock närmare 30 milj. kr. televerkets intäkter i samband med utgivningen av telefonkatalogen.

Publiceringsverksamhetens organisation

Gällande föreskrifter

För den statliga publiceringsverksamheten gäller en rad föreskrifter. En av de viktigaste är kungörelsen den 28 juni 1962 (nr 443) angående statsmyndigheternas rätt att trycka publikationer. I kungörelsen fastslås huvudregeln att statsmyndighet inte får trycka någon publikation på statsverkets bekostnad utan Kungl. Maj:ts tillstånd för varje särskilt fall. Denna regel gäller emellertid inte statsdepartementen, försvarets kommandoexpedition, till försvarsdepartementet hörande myndigheter, statens affärsdrivande verk, statens institut för konsumentfrågor och publikationer i serien Sveriges officiella statistik. Huvudregeln gäller inte heller för sådana kortare anvisningar, meddelanden, råd eller upplysningar som är avsedda för allmänna spridning. Generellt medgivande har vidare lämnats i fråga om ca 130 publikationer eller publikationsserier, som tagits upp i en till kungörelsen fogad förteckning (ändrad senast 1967: 77).

För serien Statens offentliga utredningar gäller särskilda föreskrifter enligt kungörelsen den 3 februari 1922 (nr 98) angående statens offentliga utredningars yttre anordning. I kungörelsen anges vilka publikationer som skall ingå i serien. Vidare föreskrivs att dessa skall tillhandahållas allmänheten genom bokhandeln. Statskontoret meddelar föreskrifter angående dessa publikationers utstyrsel och fastställer försäljningspriset på dem.

I cirkuläret den 15 december 1967 (nr 930) om publikationsserien Sveriges officiella statistik meddelas vissa föreskrifter angående utstyrsel och distri-

bution av publikationerna i serien. Det föreskrivs vidare att försäljningspriset på publikationerna skall fastställas av den statistikproducerande myndigheten i samråd med statistiska centralbyrån.

Enligt instruktionen den 3 december 1965 (nr 703) för statskontoret åligger det verket bl. a. att handlägga frågor om tryckning för statens räkning och därvid verka för planmässighet, enhetlighet och sparsamhet vid tryckning, häftning och inbindning.

I kungörelsen den 11 september 1937 (nr 780) med vissa bestämmelser angående tryckning för statens räkning (ändrad senast 1964: 505) föreskrivs att statliga myndigheter är skyldiga att beträffande tryckningsarbeten som kostar mer än 300 kr. inhämta statskontorets råd och anvisningar angående arbetets planläggning och utförande. Samrådet gäller bl. a. val av tryckeri, val av stilar och papper samt pris, tid och andra villkor för upphandlingen. Vidare skall räkning på tryckning som överstiger 300 kr. av den beställande myndigheten skickas in till statskontoret för granskning. Räkningen får inte betalas innan den godkänts av statskontorets tryckeriexpedition.

Tryckning åt statliga kommittéer skall enligt samma kungörelse beställas genom statskontorets försorg, om inte tryckningen är av obetydlig omfattning. Statskontoret skall vidare om möjligt övervaka utförandet av det beställda arbetet.

Enligt kungörelsen ankommer det även på statskontoret att, när myndighet i Stockholm begär det, ombesörja tryckning för myndighetens räkning samt att på anmodan av vederbörande beställare upphandla tryckpapper.

Enligt lagen den 30 december 1960 (nr 729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk gäller upphovsrätt som regel inte för handlingar som upprättats hos myndighet.

Statskontorets tryckeriexpedition

Statskontorets tryckeriexpedition inrättades genom beslut av 1935 års riksdag (prop. 1935: 194, SU 149, rskr 348). Expeditionen ersatte den tidigare statens tryckerisakkunnige. Tryckeriexpeditionen ingår i en av statskontorets utredningsavdelningar. Den sysselsätter f. n. sju personer. Till expeditionen är organisatoriskt knuten statskontorets blankettgrupp, som f. n. sysselsätter sju personer (för blankettkonstruktion).

Tryckeriexpeditionen lämnar råd och anvisningar i frågor som rör tryckning för statens räkning. I vissa fall infortrar den beställande myndigheten själv anbud på tryckningsarbetet. Anbudet skickas därefter över till tryckeriexpeditionen för granskning och yttrande. I andra fall överlåter myndigheterna helt till tryckeriexpeditionen att infortra anbud. Myndigheterna sköter sedan själva upphandlingen i enlighet med anvisningar av tryckeriexpeditionen. Denna kan emellertid också fungera som beställare för myndighetens räkning.

Tryckeriexpeditionen anlitas vidare i frågor rörande bl. a. upplagestorlek

och det administrativa förfarandet vid inköp och distribution. Vid prissättningen av statliga publikationer sker samråd med tryckeriexpeditionen i fråga om ca hälften av publikationerna. Vissa statliga publikationer och blanketter distribueras genom expeditionens försorg. I dess uppgifter ingår även utrednings- och remissverksamhet.

Vid granskning och godkännande av räkningar kontrollerar tryckeriexpeditionen att debiteringen skett i enlighet med tidigare granskat anbud eller att kostnaden är skälig i de fall då anbudet inte granskats. Summan av granskade räkningar uppgick år 1966 till ca 75 milj. kr.

Statliga tryckerier och förlag

Svenska Reproduktions AB (SRA)

SRA har sitt ursprung i en år 1913 vid lantmäteristyrelsen inrättad anstalt för reproduktion av kartor. Företaget omvandlades år 1926 till ett affärsdrivande verk. I enlighet med beslut av riksdagen ombildades företaget år 1962 till aktiebolag (prop. 1961: 93, JoU 25, rskr 211).

Bolaget framställer, reproducerar, trycker och förlägger kartor, ritningar, blanketter och böcker och driver i samband därmed stående verksamhet. Företaget har i uppdrag att sköta försäljningen av de svenska officiella och geologiska kartorna. I övrigt arbetar bolaget i fri konkurrens med de enskilda tryckerierna.

Den grafiska verksamheten består av boktryck och offset. De kartredaktionella uppgifterna innefattar även flygfotogrammetri för framställning av kartor.

Företaget har två helägda dotterbolag, AB Svensk Karttjänst SRA och AB Svensk Bokservice SRA. Dotterbolagen bedriver kart- och bokförsäljning, främst till detaljister men även direkt till allmänheten genom egen butik i Stockholm.

I SRA har totalt investerats ca 15 milj. kr. Antalet anställda uppgick år 1967 till ca 250 personer och omsättningen var ca 16,7 milj. kr. Företaget visade en nettovinst på ca 500 000 kr.

SÖ-förlaget

Skolöverstyrelsens förlagsverksamhet, SÖ-förlaget, arbetar som ett serviceförlag inom skolöverstyrelsens ram. Det har sitt ursprung i skolöverstyrelsens förutvarande förlagsverksamhet och i bokdetaljen hos den tidigare överstyrelsen för yrkesutbildning. Verksamheten fick sin nuvarande form år 1965.

Ur organisatorisk synpunkt är förlaget en enhet inom skolöverstyrelsen. Det arbetar emellertid enligt affärsmässiga principer. Detta innebär att förlaget eftersträvar täckning av alla kostnader och i princip tar betalt för alla produkter och tjänster. Ur ekonomisk synpunkt kan förlaget betraktas som

fristående från skolöverstyrelsen. Det har en avräkning med styrelsen, som innebär att förlaget får betalt för alla produkter som levereras till styrelsen men i gengäld belastas med styrelsens kostnader för förlaget. Vid prissättningen låter man så långt som möjligt produkterna bära sina verkliga kostnader. Mera lönsamma publikationer får emellertid stödja de publikationer som endast kan säljas i mindre upplagor. Förlaget bedriver en aktiv utgivningspolitik och marknadsföring. Det säljer även sina produkter i en butikslokal i skolöverstyrelsens förvaltningsbyggnad.

SÖ-förlagets omsättning var år 1967 närmare 10 milj. kr. Antalet anställda uppgick till drygt 50 personer.

Övriga statliga tryckerier och förlag

Förutom SRA finns det tre affärsdrivande tryckerier inom statsförvaltningen, nämligen postverkets tryckeri, riksbankens sedeltryckeri och kaserntryckeriet i Karlskrona. Dessutom finns ett 60-tal s. k. hjälptryckerier.

Postverkets tryckeri är det största statliga tryckeriet. Dess årliga produktionsvolym har ett värde av ca 21 milj. kr. Tillverkningen utgörs främst av sådana postala blanketter som det behövs viss specialutrustning för att tillverka. I mindre omfattning tar tryckeriet emot beställningstryck för andra statliga myndigheter. Tryckeriet betjänar även i viss utsträckning postbankens kunder. Antalet anställda utgör drygt 300 personer.

Riksbankens sedeltryckeri framställer huvudsakligen värdetryck. Förutom sedlar trycks bl. a. lottsedlar, körkort och pass. Tryckeriets tekniska utrustning är mycket mångskiftande, bl. a. beroende på att huvuddelen av dess produkter inte skall kunna plagieras. Tryckeriet har ca 120 anställda. Omsättningen uppgick år 1966 till ca 7,5 milj. kr.

Kaserntryckeriet i Karlskrona framställer huvudsakligen blanketter för statliga myndigheters räkning. Verksamheten är av mindre omfattning.

Hjälptryckerier finns f. n. hos ett 40-tal statliga myndigheter. Utrustningen utgörs av kontorsoffsetmaskiner samt inom de större myndigheterna av en mer eller mindre fullständig fotoreproduktionsutrustning. Produktionen utgörs vanligen av sådana blanketter, ritningar och publikationer som framställs i relativt begränsade upplagor.

Sveriges Radio AB bedriver en förlagsrörelse som hänger samman med programverksamheten. Produktionen består huvudsakligen av stödmateriel åt vuxenundervisningen, skolprogrammateriel och tidskriften Roster i Radio/TV. Omsättningen uppgår till ca 2,5 milj. kr.

Statskontorets förslag

Utgivning och distribution

Utgivningspolitik m. m.

Statskontoret konstaterar att en ändamålsenlig utgivningspolitik från konsumenternas synpunkt innebär att publikationerna skall ha ett aktuellt, sakligt och läsvärt innehåll samt ett tilltalande utseende. Överskådlighet och lättlästhet måste eftersträvas. Detta kan uppnås genom bl. a. lämplig rubricering, sammanfattningar, god typografi och illustrationer. Publikationerna bör göras lättåtkomliga genom en aktivt bedriven försäljning eller utlåning eller genom andra åtgärder.

Från statens synpunkt behövs enhetliga riktlinjer för publikationsverksamheten, t. ex. i fråga om prissättning, rabatter, honorar, typografi och avtalsfrågor. Härigenom kan goda förutsättningar skapas för en rationellt bedriven verksamhet. Vidare underlättas kontroll och revision.

Till grund för statskontorets utredning ligger en enkät angående den statliga publiceringsverksamheten. Enkäten omfattade samtliga statsmyndigheter med undantag av de affärsdrivande verken och de militära myndigheterna. Uppgifter insamlades angående utgivning, ekonomi, redaktionella frågor, tryckning och distribution m. m.

Enkäten visar att utgivningen i övervägande antalet fall grundar sig på beslut av Kungl. Maj:t. I 53 % av fallen hade generellt tillstånd lämnats enligt kungörelsen den 28 juni 1962 (nr 443) angående statsmyndigheternas rätt att trycka publikationer och i 10 % av fallen genom annan författning eller särskilt beslut. I 37 % av fallen grundade sig utgivningen på myndighetens eget beslut.

Statskontoret förordar att besluten om utgivning av publikationer decentraliseras. Detta anses särskilt fördelaktigt när det gäller självbärande publikationer. En decentralisering bör dock även kunna genomföras i fråga om publikationer som inte ger full kostnadstäckning. En förutsättning för decentralisering är enligt statskontoret att en samordnad bedömning av utgivningsbehovet kan komma till stånd, att det utformas en klar prissättningspolitik och att utgivaren har möjlighet att själv svara för finansieringen. Under dessa förutsättningar bör beslut om utgivning fattas av vederbörande myndighet i samråd med ett centralt samordnande organ på området och, i förekommande fall, med särskild utgivare. Om enighet inte kan uppnås mellan dessa, bör ärendet hänskjutas till Kungl. Maj:t för avgörande.

Statskontoret betonar att möjligheterna till samgående med redan existerande publikationer bör undersökas, innan en ny publikation ges ut. Likaså bör möjligheterna till nordiskt eller internationellt samarbete uppmärksammas.

Manuskript och redigering

Statskontoret konstaterar att manuskript till publikationerna till övervägande del utarbetats inom den myndighet som svarar för utgivningen. Beträffande ungefär var fjärde publikation har manuskript utarbetats av annan myndighet eller av privatperson, eventuellt tillsammans med den initierande myndigheten eller på annat sätt. Det förhållandet att bidrag till statliga publikationer i allmänhet inte omfattas av upphovsrätt tycks inte nämnvärt ha försämrat myndigheternas möjligheter att erhålla manuskriptbidrag men har ändå spelat en viss roll, bl. a. när det gäller valet av förläggare.

Av enkäten framgår att honorar i allmänhet inte utgår till manuskriptförfattaren. I ett antal fall har honorar dock utbetalats till tjänsteman hos den myndighet som ger ut publikationen. I ytterligare ett antal fall har ersättning utgått till tjänsteman hos annan myndighet och till medarbetare som inte varit statsanställd.

Statskontoret föreslår att honorar skall utgå till tjänsteman inom utgivande myndighet, när det klart kan konstateras att manuskriptet har utarbetats utom arbetstid och inte varit ett tjänsteåliggande. Till tjänsteman vid annan statlig myndighet bör honorar utgå under samma förutsättningar, såvida han inte har till uppgift att hålla kontakt med tidningar och andra publikationer. När det gäller manuskriptbidrag från personer utom statsförvaltningen anser statskontoret, att det är skäligen och i många fall nödvändigt att honorar utgår.

Beträffande honorarens storlek konstateras betydande variationer. Enligt statskontoret är det inte möjligt att förorda någon generell princip för arvets storlek. Verket ifrågasätter dock om det inte vore ändamålsenligt att genom kontrakt normalisera de statliga myndigheternas överenskommelser med utomstående skribenter.

De redaktionella kostnaderna, som enligt enkäten omfattar redigering, bildanskaffning och korrekturläsning m. m., motsvarade enligt undersökningen 24 % av samtliga kostnader för publikationerna. De redaktionella kostnaderna utgjordes i sin tur till ca 70 % av interna kostnader. När det gäller utgivningsfrekvensen visar enkäten att ungefär två tredjedelar av de statliga publikationerna ges ut som seriepublikationer, medan återstoden utgör engångspublikationer. Av seriepublikationerna utkommer ca 45 % en gång om året.

Statskontoret anser, att kostnaderna skulle kunna minskas genom en glänsare utgivning av seriepublikationer. En sådan åtgärd är dock mindre lämplig när det gäller publikationer av nyhetskaraktär. I vissa fall bör publikationernas omfattning kunna minskas genom koncigare skrivning. Detta bör särskilt beaktas eftersom den information som f. n. produceras är av stor omfattning och snabbt ökar. Statskontoret konstaterar att årsredogörelserna i allmänhet är omfattande och ifrågasätter om inte vissa rekommendationer borde utformas för dessas innehåll. Enligt verket är det risk för att årsredo-

görelserna blir alltför påkostade och att deras PR-värde för myndigheterna överdrivs.

Statskontoret framhåller, att statliga upplysningsskrifter i vetenskapliga frågor ofta får ett alltför tungt innehåll, eftersom konsumenterna ofta kan tänkas önska endast en kort orientering om vad forskningsresultatet innebär. Kortfattade och populära handböcker kräver tillgång till personal med viss journalistisk träning, vilket inte alltid finns att tillgå inom myndigheterna. Ett centralt serviceorgan skulle kunna ge råd i hithörande frågor.

Rent allmänt skulle enligt statskontoret de statliga publikationerna vinna på att utformas mera populärt i språkligt hänseende. Illustrationer, diagram o. dyl. kan ofta förbättra läsbarheten, liksom även tabeller. Tabeller medför dock betydande kostnader. Uppmärksamhet bör vidare ägnas åt publikationernas layout. Expertis på sådana frågor bör på lämpligt sätt ställas till myndigheternas förfogande.

I fråga om vissa grupper av publikationer finns det enligt statskontoret särskild anledning att se till att de blir uppmärksammade. Detta kan ske bl. a. med hjälp av typografiska anordningar eller genom att man använder illustrationer och färgtryck. Detta behov har i viss mån beaktats av de statliga myndigheterna. Hos några myndigheter har också speciell personal anställts för detta ändamål. För flertalet myndigheter är detta behov dock inte så stort att det motiverar att man anställer en grafisk formgivare. I sådana fall anlitas antingen en reklambyrå eller något tryckeri. Det förstnämnda förfarandet kan emellertid ställa sig ekonomiskt ofördelaktigt, särskilt i fråga om stora upplagor med betydande tryckningskostnader.

Statskontorets tryckeriexpedition har f. n. resurser endast för en mera allmän rådgivning i de avseenden som nu nämnts. Expeditionen har därför inte möjlighet att biträda med detaljutformningen i varje särskilt fall. Mot denna bakgrund finner statskontoret det angeläget att åtgärder vidtas för att ge myndigheterna bättre service än f. n. på detta område.

Statskontoret anser att det statliga blankettbeståndet i stor utsträckning behöver ses över. Ett centralt serviceorgan bör därvid biträda med en utökad service i fråga om blankettkonstruktion. Statskontoret ifrågasätter också om inte ett centralt organ borde fastställa formulär till vissa blanketter.

Tryckning och distribution

Extrakostnader för snabb leverans från tryckeri bör enligt statskontoret i många fall kunna undvikas med en bättre planering i fråga om såväl manuskriptlämnande och redigering som korrektur och tryckning. För större arbeten bör alltid träffas överenskommelse om en tidsplan med tryckeriet. En sådan plan bör också träffas i fråga om kontinuerligt återkommande tryckalster. Krav på kort leveranstid innebär att antalet leverantörer, som kan utföra arbetet i fråga, blir begränsat. Härigenom blir det inte alltid möjligt att välja den leverantör som är mest fördelaktigt från ekonomisk

synpunkt att anlita. Under senare år har tryckerierna mer eller mindre specialiserat sig på olika typer av tryckalster. Det är i regel förmånligt att vända sig till dessa specialister. De har personal, maskinell utrustning och en produktionsgång som har anpassats för en viss typ av tryckalster.

Av statskontorets enkät framgår att granskning av korrektur till publikationer nästan alltid ombesörjs av myndigheternas egen personal. Det händer mycket ofta att ett ofullständigt granskat manuskript lämnas till sättning, vilket medför höga kostnader för korrigeringskostnaderna för statsförvaltningens publikationer torde årligen uppgå till miljonbelopp. Det är därför angeläget att minska dessa kostnader.

Vid framställning av statliga publikationer utgör tryckkostnaderna den dominerande kostnadsposten. Av totalkostnaderna för de publikationer som ingick i enkäten svarade tryckkostnaderna för ca 70 %. Den helt övervägande delen av publikationerna eller 95 % trycktes av utomstående tryckeri.

Enligt statskontoret synes de format och den typografi som i många fall används inte medge de variationsmöjligheter som är påkallade från bl. a. ekonomiska synpunkter. Den typografiska utformningen bör tillgodose de avläsningstekniska krav som kan ställas i varje särskilt fall. En övergång till tvåspaltning i viss utsträckning av publikationerna bör övervägas. Upplagans storlek varierade mycket för de publikationer som ingick i enkäten. En spridning från 100 upp till 5,5 milj. exemplar konstaterades. Olämpligt tryckförfaringssätt har förekommit endast i fråga om ett fåtal publikationer. Med tanke på att statens tryckningskostnader är av betydande omfattning anser statskontoret emellertid att kostnadsbegränsande åtgärder bör vidtas. Detta bör i första hand ske genom att sakkunnig expertis ställs till förfogande och normerande anvisningar utfärdas. Förfarandet med skriftliga avtal bör tillämpas i större utsträckning än som hittills varit fallet.

När det gäller distributionen av statliga publikationer konstaterar statskontoret att uppgifter om utgivning av ett flertal sådana lämnas i den av kungl. biblioteket redigerade Svensk bokförteckning. Det statliga förvaltningsstrycket redovisas även fullständigt i riksdagsbibliotekets årsbibliografi över Sveriges offentliga publikationer. Även andra redovisningsformer förekommer. Statskontoret finner det emellertid önskvärt att staten engagerar sig mera aktivt, när det gäller distributionen av de statliga publikationerna. Många sådana publikationer torde vara okända inom kretsar som skulle kunna tänkas vara köpare av dem. Allmänheten och enskilda företag liksom ett flertal statliga myndigheter saknar tillräcklig överblick över och kännedom om de statliga publikationerna, deras utgivning och innehåll samt deras tillgänglighet genom köp, lån eller gratistilldelning. Ökad information på detta område kan enligt statskontoret ske på skilda sätt. Olika grupper skulle kunna informeras om nyttkommen statlig litteratur, listor över sådan litteratur med sammandrag av publikationers innehåll skulle kunna distribueras och information kunde spridas genom annonsering i pressen. Det är vidare

önskvärt att genom god biblioteksservice göra lätt för allmänheten att låna statliga publikationer.

Försäljningen av de publikationer som ingår i enkäten har i två tredjedelar av fallen skötts av myndigheterna själva eller av dessa tillsammans med annan distributör. De företag som oftast anlitas är AB Nordiska Bokhandeln och AB P. A. Norstedt & Söner. Även andra distributörer har utnyttjas, t. ex. den svenska bokhandelns speditörsföretag, AB Seelig & C:o, samt AB Svensk Byggtjänst.

Till förmån för ett statligt förlag talar enligt statskontoret den omständigheten att ett sådant på bättre sätt än som hittills varit fallet kunde lämna råd om prissättning, försälja publikationer med aktiva metoder för bearbetning av potentiella köpare och kontrollera att förlagsverksamheten bedrivs ekonomiskt. Anlitande av ett privat förlag kunde också vara ett alternativt distributions sätt.

I utredningen pekas på flera åtgärder för att öka spridningen av statliga publikationer, såsom annonsering och större publicitet i massmedia. Även tillfälligt nedsatt pris och realisationer är tänkbara åtgärder.

I fråga om expediering och lagerhållning konstateras att det övervägande antalet publikationer expedieras av myndigheterna själva. Ibland utnyttjas postens adressregister. Publikationerna lagerhålls till 95 % av vederbörande myndighet och tillhandahålls i regel utan tidsbegränsning.

Statskontoret diskuterar i detta sammanhang om expedieringen bör vara centraliserad eller decentraliserad. En regelbunden utsändning till en fast mottagarkategori bör enligt statskontoret ofta läggas hos det företag som svarar för tryckningen av publikationen. I annat fall anses en centraliserad expediering medföra fördelar.

Om utgivningen av flertalet av de statliga publikationerna skulle tas om hand av ett förlag, är frågan om utnyttjande av myndigheternas tjänstebrevsrätt av underordnad betydelse. I annat fall förordar statskontoret att frågan om utnyttjande av tjänstebrevsrätten i den statliga publikationsverksamheten närmare övervägs.

Det nuvarande förfarandet i samband med tryckning och distribution av blanketter ger enligt statskontoret i stort sett inte anledning till erinran.

Prissättning av publikationer

Enkätens resultat

Med några få undantag saknas enhetliga riktlinjer för prissättningen av statliga publikationer. Av statskontorets enkät framgår att publikationernas pris i regel fastställs av myndighetens chef, av publikationens redaktör eller av annan tjänsteman inom myndigheten. Endast i två fall fastställde Kungl. Maj:t priset. Statskontoret finner att det föreligger ett betydande behov av riktlinjer för prissättningen, eftersom myndigheterna i denna fråga sökt

samråd med statskontorets tryckeriexpedition beträffande ungefär hälften av antalet utgivna publikationer. Statskontorets tryckeriexpedition har emellertid haft ringa möjlighet att verka för en enhetlig prissättning dels genom sin ställning i detta hänseende som enbart rådgivande organ, dels till följd av att expeditionen bara i ett fåtal fall kunnat få inblick i den enskilda publikationens ekonomi, om man undantar tryckkostnaderna.

Enligt enkäten har omkring hälften av publikationerna distribuerats helt gratis. Ett pris som medfört full kostnadstäckning av publikationen har satts i endast omkring en tiondel av antalet redovisade fall. I övrigt har olika prissättningsprinciper med varierande grad av kostnadstäckning tillämpats.

Riktlinjer för prissättning

Statskontoret förordar att prissättningen i huvudsak grundas på självfinansieringsprincipen. Avvikelser härifrån kan dock föranledas av marknadsmässiga skäl i förening med de önskemål staten kan ha att genom lågt pris eller utan kostnader för konsumenterna söka uppnå stor spridning av vissa publikationer. Självfinansieringsprincipen bör enligt statskontoret i allmänhet omfatta även den del av de statliga publikationerna som används inom statens egna verk och myndigheter. Detta skulle ske genom att man mera generellt inför principen med intern debitering.

För att tillgodose kravet på en flexibel prispolitik delar statskontoret upp prissättningen i sex kategorier med utgångspunkt i de olika slag av kostnader som uppstår i samband med utgivningen av en publikation. Kategoriindelningen innebär successivt stegrad självfinansieringsgrad. Prissättningen antas normalt ske på så sätt att summan av de kostnader, till vilka hänsyn skall tas, divideras med upplagens beräknade storlek. Härigenom kommer alla konsumenter att få erlægga samma pris, således även den utgivande myndigheten. Vid kostnadsberäkningen förutsätts att vederbörlig hänsyn tas till myndighetens indirekta kostnader för utgivningen, dvs. administrationsomkostnader, sociala omkostnader m. m. Om det är särskilt vanskligt att bedöma försäljningsupplagan, kan det vara befogat att i priset räkna in ett pålägg för risktagandet. Om en publikation medför intäkter från annonsförsäljning, bör nettointäkten härav avräknas från utgivningskostnaderna innan priset fastställs.

För att göra det möjligt att tillämpa en enhetlig prispolitik måste — förutom att olika priskategorier fastställs — även anvisas riktlinjer för vilken kategori den individuella publikationen skall hänföras till. Det är därför nödvändigt att skapa någon form av klassificering för de statliga publikationerna. Statskontoret presenterar ett utkast till sådan klassificering med utgångspunkt i olika syften med den statliga publikationsverksamheten. Om prissättningen helt skulle överlätas till de utgivande myndigheterna,

skulle möjligheterna att uppnå en enhetlig prispolitik bli otillfredsställande. Statskontoret finner det därför önskvärt att prissättningen samordnas.

För att få en uppfattning om hur den föreslagna prispolitiken skulle komma att påverka det ekonomiska utfallet av den statliga publiceringen har statskontoret räknat fram resultatet av en sådan prissättning på de publikationer som ingår i enkäten. Resultatet visar att man skulle uppnå en kostnadstäckning av ca 78 %. Av intäkterna hänför sig ca 43 % till intern debitering inom statsförvaltningen, medan 57 % avser ersättning från konsumenter utanför statsförvaltningen. Sammanfattningsvis konstaterar statskontoret att en inte oväsentligt ökad kostnadstäckning bör kunna uppnås.

Kravet på redovisning och kontroll skulle öka väsentligt, om man i större utsträckning går över till självfinansierad publikationsverksamhet. Statskontoret finner en enhetlig systematik i detta hänseende vara önskvärd.

Rabattering och friexemplar

Statskontoret anser att enhetliga riktlinjer bör dras upp även för rabatteringen. Prisnedsättning bör kunna ske till lägst det pris som motsvarar täckning av de rörliga utgivningskostnaderna. De typer av rabatt som bör förekomma är kvanfitetsrabatt, introduktionsrabatt och kategorirabatt. Betydande restriktivitet bör tillämpas vid kategorirabattering.

Enligt enkäten uppgick vad gäller prisbelagda publikationer antalet friexemplar till något mer än 40 % av totalantalet exemplar. Detta sammanhänger med att utgivande myndighet mycket ofta kostnadsfritt ställer exemplar till andra myndigheters förfogande. Genom denna generösa politik kan det enligt statskontoret uppstå inte bara onödiga merkostnader för den utgivande myndigheten utan även besvär och kostnader för mottagarna. Genom att införa debitering myndigheterna emellan skulle sannolikt det övervägande antalet av nuvarande friexemplar komma att försvinna. I övrigt förordar statskontoret att en mera restriktiv hållning iakttas vid utdelning av friexemplar. En särställning intar remiss- och recensionsexemplar.

Organisationen av publiceringsverksamheten

Allmänna synpunkter

Till följd av den statliga publiceringsverksamhetens storlek och vikt i olika hänseenden är det betydelsefullt att verksamheten anordnas på ett så ändamålsenligt sätt som möjligt. De brister härvidlag som föreligger uppvisar enligt statskontoret ur många synpunkter likartade drag. Det kanske mest framträdande är att statliga myndigheter och organ i allmänhet saknar egen expertis för att lösa de speciella och ofta svårbemästrade problem som är förknippade med verksamheten i fråga. Myndigheterna kan visserligen få råd och anvisningar hos statskontorets tryckeriexpedition, men dennas resurser är starkt begränsade. Det har därför varit nödvändigt att inrikta råd-

givningen på i huvudsak tryckeri- och blankettekniska frågor. Den otillräckliga tillgången på sakkunnig personal får enligt statskontoret ses som huvudorsaken till att puliceringsverksamheten inte bedrivits på ett tillfredsställande sätt. Härtill kommer att man inte alltid tillräckligt beaktat den ekonomiska betydelsen av verksamheten. Orsaken härtill torde främst vara att det saknas klara ekonomiska riktlinjer för verksamheten och att redovisnings- och finansieringsmetoderna är otillfredsställande. Det sistnämnda har bl. a. till följd att myndigheterna endast har ringa intresse av inkomsterna. Enligt statskontoret behövs det en förstärkning av de personella resurserna inom ifrågasvarande områden och väsentligt förbättrade ekonomiska verksamhetsformer. Förstärkningen bör i första hand ske genom att de centralt tillgängliga resurserna utökas.

Finansierings- och organisationsprinciper

Finansiering av utgivningen kan, oavsett på vilket sätt denna är organiserad, ske antingen som anslags- eller fondfinansiering. Vid anslagsfinansiering bestrids utgifterna med medel som statsmakterna beviljar. De inkomster som inlevereras till statsverket kan utgivaren endast efter särskilt medgivande ta i anspråk för att täcka utgifterna. Med fondfinansiering avses en finansiering enligt vilken utgifterna täcks med medel som avsatts i form av en fond för ändamålet. Denna fond tillgodoförs också inkomsterna. För icke självbärande publikationer måste i detta fall anslag beviljas för att täcka underskott som kan uppkomma.

Statskontoret föreslår att man skiljer de självfinansierande publikationernas finansiering från de övrigas. Detta innebär att statsmakternas intresse vid budgetbehandlingen kan inriktas på de understödda publikationerna. Finansieringen av en myndighets anskaffning av publikationer för eget bruk bör enligt statskontoret alltid ske över omkostnadsanslaget. Detta bör även gälla den myndighet som själv svarar för utgivningen.

Statskontoret presenterar fyra huvudalternativ beträffande organisationen av finansieringsprocessen vid statlig publicering. Dessa är decentraliserad finansiering, centraliserad finansiering, kombinerad finansiering och förlagsfinansiering. Enligt de tre förstnämnda alternativen kan processen utformas antingen som anslags- eller som fondfinansiering. Vid decentraliserad finansiering styrs publiceringsverksamheten i avgörande grad av respektive myndighet, som även svarar för finansieringen. Ett centralt organ biträder med teknisk rådgivning. Vid centraliserad finansiering svarar ett centralt organ för all finansiering och fattar beslut om utgivning i samråd med den berörda myndigheten. Vid kombinerad finansiering delas finansieringen upp i en kommersiell och en icke kommersiell del. Myndigheten svarar genom sina anslag för den icke kommersiella delen av publikationens upplaga. Den del av upplagan som försäljs fondfinansieras av ett centralt organ.

Vid förlagsfinansiering, vilket är det alternativ som förordas av statskon-

toret, överlåter staten genom avtal utgivningen på ett i allmän eller enskild regi kommersiellt drivet förlag. Detta bör tillerkännas ensamrätt till utgivningen. Denna finansieras vid självbärande publikationer, med undantag för manuskriptframställningen, helt av förlaget. Bidrag till understödda publikationer lämnas av staten i form av anslag. Intäkterna behålls av förlaget sedan den del därav som svarar mot kostnaderna för manuskriptframställningen gottskrivits statsverket. Förlagets utgivning sker i samarbete med initierande myndighet och centralorganet. Som huvudskäl till att alternativet förlagsfinansiering förordas nämner statskontoret att detta ger de bästa förutsättningarna för en effektiv marknadsföring och en önskvärd flexibilitet i såväl finansierings- som organisationsfrågor.

Diskussionen rörande valet av huvudalternativ för den statliga publiceringsverksamhetens organisation har av statskontoret förts med utgångspunkt i samspelet mellan de intressenter som berörs av denna verksamhet. Det har därvid förutsatts att i verksamheten deltar bl. a. centralorgan, förlag och tryckeri. Statskontoret presenterar två alternativ för hur organisationen av den statliga publiceringen bör utformas. Enligt båda alternativen har förutsatts att förlag och tryckeri samordnas organisatoriskt. Det första alternativet, odelat serviceorgan, innebär att man genomför en organisatorisk integration mellan förlag och centralorgan. Enligt det andra alternativet, delat serviceorgan, sker ingen sådan integration.

Odelat serviceorgan

Vid tillämpning av organisationsalternativet odelat serviceorgan förutsätter statskontoret att den centrala statliga servicen avseende publiceringsverksamheten i sin helhet kommer att föras över till SRA. I samband med överföringen reorganiserar detta företag på så sätt att inom detta tre skilda företag bildas, nämligen ett för tryckeriverksamhet, ett för allmän förlagsrörelse och distribution samt ett för speciell förlagsrörelse. Sistnämnda förlag bildas genom att det nuvarande förlaget inom skolöverstyrelsen förs över till SRA. En ytterligare uppdelning på ett förlag och ett distributionsföretag är tänkbar. Det förutsätts att SRA:s nuvarande organisation avseende kartografi m. m. anpassas till den ändrade organisationen. Genom ett centralavtal mellan staten och SRA regleras utgivningen och produktionen av statliga publikationer, bl. a. i fråga om normer för prissättning samt förfarandet vid tvister mellan företaget och statsmyndigheterna. Avtalet bör till en början avse en begränsad tidsperiod. Myndighet skall enligt statskontorets förslag vara författningsenligt skyldig att anlita SRA:s förlag för utgivningen. Myndighet beslutar själv om utgivning efter samråd med något av förlagen. Förlaget svarar för erforderliga avtal om utförande av tryckeriarbeten. Det förutsätts att upphandlingen av tryckeriarbetena sker på det sätt som är mest förmånligt för statsverket. Någon principiell förtursrätt för SRA:s tryckeri-

företag förutsätts inte komma att gälla. För produktion av övriga tryckerialster, som blanketter o. dyl., skall myndighet vara skyldig att inhämta förlagets råd och anvisningar. Detta motsvarar vad som nu gäller beträffande statskontorets tryckeriexpedition.

SRA:s reorganisation kan enligt statskontoret genomföras på tre principiellt skilda sätt. Det första alternativet härvidlag är att det nuvarande tryckeriföretaget SRA till sig knyter två förlag i form av dotterföretag. Ett andra alternativ är att det nya allmänna förlaget, vars ekonomiska omsättning torde komma att bli väsentligt större än tryckeriföretagets, utgör moderbolag. Det kompletteras med två dotterföretag i form av ett tryckeri och ett förlag för läromedel. Detta alternativ kan enligt statskontoret sannolikt på ett bättre sätt än det första alternativet erbjuda gynnsamma förutsättningar för att förlagets upphandling av tryckeriarbeten skall kunna genomföras på ett så objektivt och opartiskt sätt som möjligt. Ett tredje organisationsalternativ slutligen är att de tre företagen organisatoriskt likställs under en gemensam koncernledning. När de nya företagen har bildats läggs verksamheten ned vid det nuvarande SÖ-förlaget och statskontorets tryckeriexpedition.

Delat serviceorgan

Vid alternativet delat serviceorgan förutsätter statskontoret att den statliga publicerings- och tryckeriverksamheten delas upp i en kommersiell och en icke kommersiell del. Den icke kommersiella verksamheten tas om hand av ett centralt serviceorgan. Denna verksamhet omfattar i huvudsak dels uppgifter av förvaltningsmässig karaktär såsom normgivning, handläggning av remisser m. m., dels serviceuppgifter rörande produktionen av icke prisbelagda publikationer, blanketter och annat icke kommersiellt tryck. Det centrala serviceorganet, som i vissa hänseenden skulle komma att motsvara den nuvarande tryckeriexpeditionen hos statskontoret, anses böra knytas till någon myndighet med upphandlande funktioner. En anknytning till statskontoret anser verket av detta skäl vara mindre lämplig. Centralorganets upphandling beräknas utgöra 80—85 % av de totala kostnaderna för statsverkets tryckeriupphandling.

Även vid alternativet delat serviceorgan inrättas de till SRA knutna statliga förlagen på det sätt som presenterats vid redovisningen av alternativet odelat serviceorgan. Mellan det centrala serviceorganet såsom företrädare för staten och förlagen träffas ett centralavtal, enligt vilket förlagen åtar sig utgivningen av prisbelagda statliga publikationer. Myndigheterna skall vara författningsenligt skyldiga att anlita förlagen för sin utgivning, men de beslutar själva om utgivningen efter samråd med centralorganet och förlagen. Förlagen svarar för upphandling av tryckeritjänsterna.

Vid såväl alternativet delat som alternativet odelat serviceorgan föreslås att statsdepartementen och de affärsdrivande verken undantas från åliggan-

det att anlita de nyinrättade förlagen vid utgivning av publikationer. De bör dock i likhet med riksdagen och dess verk ha möjlighet att efter eget önskemål anlita förlagen.

Statskontorets organisationsförslag

Statskontoret tar självt inte ståndpunkt i valet mellan alternativet delat och alternativet odelat serviceorgan. Verket framhåller att skäl finns som talar för båda lösningarna. I detta sammanhang berör statskontoret frågan om SRA i dess egenskap av tryckeri bör ges eller kan komma att ges förmånsställning i förhållande till andra tryckeriföretag. Företagets andel torde kostnadmässigt f. n. utgöra omkring 5 % av det totala tryck som produceras för statens räkning, bortsett från kartor och sjökort. Vid samordning mellan statliga förlag och statligt tryckeri förordar statskontoret, att tryckeriet inte får någon förmånsställning vid förlagens upphandling av tryckeriarbeten. Relationerna mellan förlag och tryckeri bör enligt statskontoret utformas så att förlagens objektivitet vid upphandlingen i möjligaste mån skyddas. Tre ledamöter av statskontorets styrelse har särskilt framhållit, att de inte finner det vara styrkt att statlig förlags- och tryckeriverksamhet måste organisatoriskt samordnas. De anser att kravet på ekonomisk upphandling lättare kan tillgodoses, om en sådan samordning inte sker.

Statskontorets utredning utmynnar i förslag om inrättande av två med SRA:s verksamhet samordnade företag, nämligen ett allmänt förlag med distribution och ett speciellt förlag för produktion av läromedel. Det senare förlaget bildas genom att skolöverstyrelsens nuvarande förlag förs över till SRA. Beslutet om inrättande av ett allmänt förlag föreslås skola utformas på så sätt att förlagets verksamhet begränsas till utgivning av kommersiella publikationer. Förlaget bör dock ha möjlighet att successivt även åtaga sig uppgifter rörande icke kommersiellt tryck. Försök bör påbörjas för att man skall få erfarenhet om lämpligheten av att till SRA-förlagen föra över även arbetsuppgifter av förvaltningsmässig natur och serviceuppgifter avseende icke kommersiellt tryck. Erfarenheterna från försöksverksamheten bör läggas till grund för ett slutligt ställningstagande till frågan om man skall välja alternativet odelat eller alternativet delat serviceorgan. Försöksverksamheten bör enligt statskontoret pågå under två till fyra år. Statskontoret föreslår vidare att en arbetsgrupp får i uppdrag att svara för genomförandet av åtgärderna. Under försökstiden bör verksamheten vid statskontorets tryckeriexpedition i princip bibehållas oförändrad. Om arbetsuppgifter förs över från tryckeriexpeditionen till SRA, förutsätts att personalorganisationen anpassas härtill.

Statskontoret beräknar att försäljningen av de nya förlagens kommersiella publikationer inom en snar framtid kommer att uppgå till 25 à 30 milj. kr. per år. Skulle förlagen dessutom debitera myndigheterna totalkostnaderna

för det icke kommersiella trycket, som förutsatts vid alternativet odelat serviceorgan, kan förlagens årliga omsättning beräknas komma att uppgå till 125 å 150 milj. kr.

Remissyttrandena

Allmänna synpunkter

Övervägande delen av remissinstanserna, bland vilka märks flera myndigheter med stor publiceringsverksamhet såsom *riksförsäkringsverket*, *sjöfartsstyrelsen*, *skolöverstyrelsen* och *arbetsmarknadsstyrelsen*, är eniga med statskontoret om att den statliga publiceringsverksamheten bör förbättras genom en förstärkning av de centrala resurserna och genom att självfinansiering tillämpas i ökad omfattning.

Hovrätten över Skåne och Blekinge kan, fränsett tillstyrkande på ett par punkter, inte finna att statskontoret har övertygande motiverat de förslag som framförts och kan därför inte tillstyrka dem.

Statistiska centralbyrån ansluter sig med vissa reservationer till statskontorets förslag när det gäller pris- och distributionspolitiken för de statliga publikationerna. Organisationsfrågorna anser centralbyrån däremot vara otillräckligt utredda. Centralbyrån avstyrker bestämt den föreslagna organisationslösningen för centralbyråns del.

Av de branschorganisationer som yttrat sig har *Sveriges grafiska industriförbund*, *Svenska boktryckareföreningen* och *Sveriges bokbinderiuddkareförening* — vilka ingår såsom medlemmar i *Grafiska arbetsgivare- och industrorganisationerna* — i ett gemensamt yttrande framhållit, att starka samhälls- och företagsekonomiska motiv talar emot ett utvidgat statligt företagande inom den grafiska industrin. Statens behov av trycksaker bör enligt deras mening tillgodoses genom fri upphandling. Då kan den befintliga och rikt differentierade marknaden, där effektiv konkurrens och viss överkapacitet f. n. råder, effektivt utnyttjas. *Svenska bokförläggareföreningen* anser att de publicerande myndigheterna måste få stöd av ett sakkunnigt statsorgan. Utredningens förslag utmynnar emellertid även i en starkt utvidgad statlig förlagsverksamhet. Detta har enligt föreningens åsikt inte något rationellt samband med utredningens huvudsyfte. En ökad statlig förlagsverksamhet kan i stället befaras leda till ökad statlig tryckeriverksamhet, vilket skulle få konkurrenshämmande effekt.

Enligt *Sveriges industriförbund* bör åtgärder vidtas för att skapa en effektiv och rationell statlig publicering. De metoder som statskontoret anvisar härför siktar dock betydligt längre än till en sådan rationalisering och leder till ett betydligt utökat statligt företagande inom den grafiska industrin. Detta vill förbundet bestämt avråda ifrån. Som skäl anförs bl. a. att en stat-

lig förlagsverksamhet av mångskiftande karaktär knappast skulle kunna tillgodogöra sig fördelarna av specialisering.

Utgivning och distribution

Statskontorets förslag att beslut om utgivning av publikationer skall fattas av vederbörande myndighet efter samråd med ett centralt serviceorgan anser *försvarets intendenturverk* och *statens råd för byggnadsforskning* vara oantagbart.

Statistiska centralbyrån, *patent- och registreringsverket*, *statens institut för konsumentfrågor* och *statens råd för byggnadsforskning*, vilka har en omfattande egen publiceringsverksamhet och särskilda resurser härför, vill bli undantagna från skyldigheten att anlita ett centralt organ för sin publiceringsverksamhet. Som motiv anförs bl. a. att det i vart och ett av dessa fall rör sig om särpräglade verksamheter och att någon rationalisering inte kan åstadkommas genom en centralisering.

Arméförvaltningen anför att förvaltningens publikationer är av sådant slag att de fordrar speciella kunskaper och erfarenheter hos den redaktionella personalen rörande materielen i stort inom förvaltningens område och om de behov som olika slag av publikationer skall fylla och de förhållanden under vilka de används. Den sakkunskap som behövs för detta kan enligt förvaltningens åsikt inte tillgodoses genom personal som är placerad hos ett gemensamt serviceorgan. I dessa synpunkter instämmer *marinförvaltningen* och *flygförvaltningen*.

Poststyrelsen och *telestyrelsen* ansluter sig till statskontorets synpunkt att de affärsdrivande verken inte skall behöva anlita ett centralt samordningsorgan.

Beträffande upphovsrätten till inlämnade manuskript och övriga alster anför *skolöverstyrelsen*, med instämmande av *universitetskanslersämbetet*, att denna fråga inte kan lösas på ett godtagbart sätt för SÖ-förlaget inom ramen för de speciella bestämmelser som gäller för ett statligt ämbetsverk.

Offentlighetskommittén framhåller att kommittén i sitt betänkande sökt ange vissa kategorier av allmänna handlingar som skall vara föremål för upphovsrätt enligt vanliga regler. I förhållande till den gällande bestämmelsen, som medger upphovsrätt endast för vissa officiella kartor, innebär kommitténs förslag väsentligen den ändringen att upphovsrätt skall kunna göras gällande även till verk som har framställts för försäljning till allmänheten samt till alster av bildkonst. Om kommitténs förslag genomförs, torde de nuvarande olägenheterna komma att avlägsnas i de praktiskt viktiga fallen.

I fråga om upphandlingen framhåller *skolöverstyrelsen* att skyldigheten för styrelsen, och därmed för SÖ-förlaget, att följa upphandlingsförordningens bestämmelser inte sällan för förlagets del medför konsekven-

ser, som står i direkt strid mot strävan att få en billig, rationell och framför allt snabb verksamhet med tillräcklig flexibilitet.

När det gäller *d i s t r i b u t i o n e n* av statliga publikationer, instämmer *statens pris- och kartellnämnd* i statskontorets uppfattning att en aktivare och mer kommersiellt upplagd marknadsföring allmänt sett är önskvärd. Nämnden ser gärna för sitt vidkommande att de centrala statliga instanserna förstärks i detta hänseende. I synnerhet torde försäljning genom bokhandel och annan detaljdistribution kunna underlättas, om man inrättar ett centralt förlag. En sådan åtgärd får dock enligt nämnden inte medföra att myndigheterna förlorar möjligheterna att i egen regi bedriva försäljning och vidta försäljningsfrämjande åtgärder.

Den ekonomiska sidan av distributionen av statsverkets publikationer finner *statistiska centralbyrån* inte tillräckligt utredd. Medan vissa rationaliseringsvinster kan tänkas uppkomma, torde distributionsapparatens omfattning och omkostnaderna för ett detaljerat debiteringssystem behöva klarläggas innan en omorganisation genomförs. Vidare anför centralbyrån att många verk och institutioner behöver ett aktuellt adressregister. Detta skulle kräva antingen att registren dubblerades eller att myndigheten respektive förlaget kontinuerligt försåg den andra parten med aktuella adressuppgifter. *Poststyrelsen* finner det önskvärt att kontakt tas med styrelsen i fråga om utnyttjandet av postens adressregister för distributionen. Styrelsen delar statskontorets uppfattning att frågan om användning av tjänstbrevsrätt för distribution av statliga publikationer är av underordnad betydelse, om flertalet av publikationerna tas om hand av ett förlag. Om distributionen löses på annat sätt instämmer styrelsen i statskontorets förslag att frågan om tjänstbrevsrätten i den statliga publikationsverksamheten närmare övervägs.

När det gäller det *statliga blankettrycket* har statskontoret bl. a. framhållit vikten av ett centralt serviceorgan. Statskontorets uppfattning delas av *hovrätten över Skåne och Blekinge*, *riksförsäkringsverket*, *riks allmänna kartverk* och *försvarets intendenturverk*. Intendenturverket erinrar i detta sammanhang om att vissa lagerhållnings- och distributionsfrågor m. m. redan beaktas, genom att blankettryck för försvaret skall ombesörjas av intendenturverket. *Skolöverstyrelsen* framhåller att de privata blankettförlagen ger god service såväl gentemot styrelsen som till skolväsendet i övrigt och förordar fortsatt tillämpning av nuvarande praxis. *Statistiska centralbyrån* understryker vikten av att de blanketter som ligger till grund för statistiska undersökningar får utformas av expertis på området.

Prissättning av publikationer

Statskontorets förslag till allmänna riktlinjer för prissättning av statliga publikationer tillstyrks i princip av *statistiska centralbyrån*, som dock föreslår att behovet av arkiv- och arbetsexemplar för publicerande myndighet tillgodoses genom viss procent av grundupplagan.

Offentlighetskommittén anser det osäkert om man i nämnvärd grad kan förbättra finansieringen utan att alltför mycket motverka syftet att skrifterna skall få en vidsträckt spridning. Bortsett från kommersiella publikationer måste den primära frågan när det gäller statlig och kommunal verksamhet vara på vad sätt nödvändig information blir spridd. Finansieringen måste enligt kommittén vara en sekundär fråga. *Riksdagens förvaltningskontor* intar i stort sett samma ståndpunkt, när det gäller prissättning på publikationer och spridning av information om statsmakternas och särskilt riksdagens åtgärder.

Statens pris- och kartellnämnd ansluter sig till förslaget att intern debitering i ökad utsträckning skall tillämpas vid leverans av publikationer mellan statliga myndigheter. Nämnden tillstyrker också att självfinansieringsprincipen blir allmän regel med de avvikelser som måste kunna göras, om spridningen av en skrift framstår som mer betydelsefull än kostnadstäckningen. *Rikets allmänna kartverk* framhåller att priset inte bör sättas högre än att informationen blir effektiv. Eftersom verkets meddelanden har karaktär av nödvändig information, anser verket att dessa meddelanden bör delas ut gratis i stor utsträckning. *Styrelsen för lantbrukshögskolan* konstaterar att det finns publikationer som visserligen endast riktar sig till och är till nytta för en bestämd och begränsad grupp av intressenter men där det allmänna ändå kan ha ett så väsentligt intresse av en god spridning att en subventionering av priset kan vara motiverad.

När det gäller frågan om rabattering och friexemplar delar *statistiska centralbyrån* statskontorets uppfattning om att kostnaderna för publikationerna i större utsträckning skall täckas genom försäljning och att ökat kostnadsmedvetande skapas genom intern debitering myndigheterna emellan. Reservation anförs dock för speciella problem, som kan uppkomma genom kontakter med uppgiftslämnare och utländska bytesförbindelser. Även *kungl. biblioteket* instämmer med statskontoret i denna del. Enligt biblioteket pågår f. n. en utredning inom forskningsbiblioteksrådet där bl. a. frågor rörande bibliotekens bytesverksamhet berörs. *Styrelsen för lantbrukshögskolan* anser att anmärkningar som riktats mot utbytet av vetenskapliga publikationer har visst fog för sig. Styrelsen påpekar dock att anskaffning av det material som kommer till biblioteken bytesvägen ekonomiskt sett förmodligen skulle ställa sig dyrare om det anskaffades genom köp. Häri instämmer *patent- och registreringsverket*, som även framhåller att vissa viktiga tidskrifter och serier inte torde vara möjliga att anskaffa genom köp. *Universitetskanslersämbetet* anser, att frågan om bytesverksamheten inte bör behandlas i detta sammanhang.

Organisationen av publiceringsverksamheten

Statskontorets förslag att skilja finansieringen på självbärande och icke självbärande publikationer behandlas av några remissinstanser. Samtliga ställer sig negativa eller tveksamma till en sådan uppdelning. *Arbetsmarknadsstyrelsen*, som delar statskontorets uppfattning att det statliga förlaget skall arbeta på kommersiell basis, anser detta kunna ske i fråga om såväl rent kommersiella som icke kommersiella statliga publikationer. I det senare fallet bör de statliga myndigheterna utan särskilt bemyndigande från förlaget kunna inköpa de upplagor av sina egna publikationer som behövs för dess verksamhet med anlitande av de medel myndigheterna disponerar.

Från finansiell synpunkt förefaller det *sjöfartsstyrelsen* rimligt att dess publikationsverksamhet behandlas som en enhet och att överskott på en publikation får utnyttjas för att täcka underskott på övriga. Detta innebär enligt styrelsen att de ekonomiska relationerna mellan styrelsen och förlaget bör avse samtliga eller i vart fall flertalet av styrelsens prisbelagda publikationer och att endast underskottet av den totala förlagsverksamheten för styrelsens publikationer bör belasta styrelsen. Lämpligen bör en sådan ekonomisk uppgörelse regleras genom avtal eller direkta förhandlingar mellan styrelsen och förlaget. *Universitetskanslersämbetet* ställer sig tveksamt till behovet av att dela upp de statliga publikationerna i kommersiella och icke kommersiella. I princip bör alla publikationer behandlas som kommersiella och framställas med självfinansieringsprincipen som grund. Beslut om tryckning bör fattas av vederbörande statliga myndighet, som också då har att täcka kostnaderna genom medelsanvisning från disponibla anslag hos myndigheten. *Skolöverstyrelsen* föreslår att man vid behandling av statligt tryck och statlig publicering i övrigt behandlar all produktion som kommersiell sedd från vederbörande förlags sida.

I fråga om publiceringsverksamhetens organisation tar den övervägande delen av remissinstanserna inte ställning till frågan om odelat eller delat serviceorgan. Till förmån för det odelade serviceorganet uttalar sig *skolöverstyrelsen*, som bl. a. anför att den mycket betydande tryckeri- och publiceringsverksamheten inom statsförvaltningen medför ett naturligt behov av rådgivning och service i nämnda frågor. Detta gäller såväl rent tryckeritekniska frågor som problem rörande blankettutformning, standardisering av tryckerisaker, nomenklatur m. m. De arbetsuppgifter som ett serviceorgan enligt statskontorets mening bör ha förefaller styrelsen väl anpassade till de problem som ett statligt verk ställs inför. Statskontorets förslag om att man i varje fall övergångsvis skulle ha ett s. k. delat serviceorgan kan enligt styrelsens mening knappast vara ändamålsenligt. Den tryckeritekniska servicefunktionen måste erfarenhetsmässigt ligga hos ett före-

tag eller en instans med egen daglig erfarenhet av tryckeriteknisk verksamhet.

Skolöverstyrelsens uppfattning delas av SRA. Målet för SRA måste vara att driva verksamheten efter företagsekonomiska principer. Om resurserna koncentreras, får man ett effektivt och slagkraftigt företag som har goda förutsättningar att effektivt konkurrera på öppna marknaden. Alternativet odelat serviceorgan sammanfaller enligt SRA väl med dessa synpunkter. Detta alternativ står också i samklang med den strukturella omvandling som branschen genomgår och som tar sig uttryck i hård rationalisering, koncentration och samordning. Avslutningsvis påpekar SRA att kommersiell verksamhet varken helt eller delvis bör förläggas till ämbetsverk.

Till förmån för delat serviceorgan uttalar sig *arméförvaltningen* med instämmande av *marinförvaltningen* och *flygförvaltningen*. *Arméförvaltningen* hänvisar till de speciella förhållanden som gäller för publiceringsverksamheten inom försvaret. Om ett odelat serviceorgan inrättas, bör försvaret eller i varje fall dess centrala materielförvaltande myndigheter undantas i likhet med de affärsdrivande verken. Förvaltningen har däremot inget att erinra mot att även i fortsättningen anlita ett centralt serviceorgan för rådgivning och samråd när det gäller upphandling av tryck. Väljs alternativet delat serviceorgan anser förvaltningen att dess publikationer skall betraktas som icke kommersiellt tryck. Förvaltningen uttalar även sin tveksamhet när det gäller att överlåta åt ett statligt bolag att utforma statens utgivningspolitik, besvara remisser och andra förvaltningsuppgifter. Det kan heller inte vara lämpligt att ett förslag som är nära anknutet till SRA är remissorgan, när det gäller förändringar vid andra statliga tryckerier, som kan vara i konkurrenssituation med SRA. Enligt förvaltningen blir effekten densamma vilketdera av alternativen man än väljer, under förutsättning att förvaltningen undantas från de föreslagna bestämmelserna. Med hänsyn till den tvekan som förvaltningen har om lämpligheten att uppdra förvaltningsuppgifter åt ett statligt bolag förordar förvaltningen emellertid ett delat serviceorgan.

Telestyrelsen är tveksam om lämpligheten av att anförtro myndighetsutövande arbetsuppgifter åt ett statligt bolag. Det är enligt styrelsen inte lämpligt att föra över tryckeriexpeditionens uppgifter till SRA, som i sin egenskap av tryckeriföretag har ett partsintresse.

Styrelsen för lantbrukshögskolan anser det föreligga en tydlig tendens till specialisering inom förlagsvärlden. Detta hänger samman med att speciell produktion ger företagen ökade möjligheter till att göra konkurrensdugliga insatser i fråga om redaktion och marknadsföring. Styrelsen har inte genom utredningen blivit övertygad om det lämpliga i att starta en statlig förlagsrörelse. Det kan befaras att ett statligt förlag, som nödvändigtvis måste spanna över alla fackområden, inte kan ge den redaktionella service som de

enskilda myndigheterna måste ha. Enligt styrelsens mening kan ett statligt förlag vara försvarbart om det får arbeta i fri konkurrens med de privata förlagen. Om statskontorets förslag skall realiseras, uttalar sig styrelsen till förmån för alternativet delat serviceorgan.

Jordbrukets upplysningsnämnd avstyrker bestämt utredningens alternativ med odelat serviceorgan och tvång för statliga myndigheter att anlita SRA för produktion och utgivning av tryckalster. All erfarenhet talar enligt nämnden för att en sådan organisation skulle bli dyrbar och tungarbetad men troligen ändå ge sämre service. Nämnden tillstyrker i stället att man prövar alternativet med delat serviceorgan. Inte heller *rikets allmänna kartverk* finner skäl föreligga för en försöksverksamhet med odelat serviceorgan. Skiljaktigheterna i uppgifternas mål och inriktning är enligt verket så pass klara att ställning redan nu bör kunna tas till förmån för alternativet med delat serviceorgan.

Försvarets intendenturverk framhåller att samarbetet med statskontorets tryckeriexpedition är värdefullt och fungerar mycket tillfredsställande. *Nordiska museets nämnd* anser att tryckeriexpeditionen inom ramen för sina befogenheter och sina resurser på ett synnerligen förtjänstfullt sätt fyllt sin uppgift som serviceorgan i publiceringsfrågor. Nämnden anser att expeditionen borde kunna bli det effektivaste instrumentet för att till rimlig kostnad för statsverket lösa många av de viktiga problem som utredningen behandlar. *TCO* framhåller att ett centralt serviceorgan bör stå myndigheterna till tjänst för att uppnå önskad samordning av den statliga publiceringsverksamheten. Enligt organisationens mening skulle det vara lämpligt att bygga ut den serviceverksamhet som nu bedrivs inom statskontoret.

De instanser som representerar den enskilda grafiska industrin har — såsom tidigare redovisats — allmänt avstyrkt statskontorets förslag. *Sveriges grafiska industriförbund*, *Svenska boktryckareföreningen* och *Sveriges bokbinderiödkareförening* framhåller i sitt gemensamma yttrande — med instämmande från *Sveriges industriförbund* och *Svenska bokförläggareföreningen* — att de av statskontoret konstaterade bristerna bör kunna avhjälpas om man bygger ut statskontorets tryckeriexpedition. Expeditionen bör få ställning som centralt upphandlande och rådgivande organ med uppgift att anlita eller anvisa de förlag och tryckerier som på affärsmässiga och andra grunder kan anses lämpliga.

Beträffande de i utredningen behandlade *k o n c e r n f r å g o r n a* anför *rikets allmänna kartverk* att det allmänna förlaget bör utgöra moderbolag, eftersom den ekonomiska omsättningen torde komma att bli väsentligt större för förlaget än för tryckeriföretaget. Om förlaget skall kunna upphandla tryckeriarbeten objektivt och opartiskt, torde förlaget som moderbolag vara det enda tänkbara, såvida inte företagen skall göras helt fristående.

Frågan om *f ö r l a g e n s s a m o r d n i n g* med SRA föranledde re-

servationer i statskontorets styrelse. Knappt hälften av de remissinstanser som yttrat sig i frågan tillstyrker att de föreslagna förlagen samordnas med SRA, medan drygt hälften är negativa till förslaget.

SRA är synnerligen positiv till att företaget samordnas med det statliga förlaget. Inom den privatägda delen av branschen torde, framhåller SRA, det höra till undantagen att förlagsrörelse inte samordnas med tryckeriverksamhet. Ur företagsekonomisk synpunkt är det olyckligt om den statliga koncernen helt eller delvis åstadkommer en dubblerad organisation. Kostnaderna blir avsevärt lägre om verksamheten koncentreras till ett företag. Även för kundkretsen är det en förenkling att ha endast ett ställe att vända sig till. Eftersom den tekniska utvecklingen kräver allt större underlag för rationell och konkurrenskraftig drift får enligt SRA fördelen med samordning inom de statliga sektorerna i fortsättningen ökad tyngd.

Skolöverstyrelsen konstaterar att de flesta stora förlag inom läromedelsutgivningens område är ägda av eller anslutna till tryckeriföretag. Den övervägande delen av all skolboksutgivning torde ombesörjas av förlag som ingår i koncern med tryckeriverksamhet. Styrelsen finner inte kravet på objektivitet vid upphandlingen relevant i annan mån än vad som framgår av statskontorets beskrivning härav. Från allmänt näringspolitiska synpunkter bör man föra samman närliggande verksamheter till större enheter. Det måste rimligen bli lättare att planera för en jämn beläggning på det statliga tryckeriet, om detta kan räkna med kontinuerligt inkommande uppdrag från anslutna förlag. Styrelsen ansluter sig till statskontorets uppfattning att upphandlingen av tryckeriarbeten alltid bör ske obundet och på det sätt som är mest förmånligt för statsverket. Detta förhållande ger enligt styrelsen inte anledning till förord åt någondera mening i samordningsfrågan.

Arbetsmarknadsstyrelsen anser att en samordning med SRA skapar förutsättningar för att bättre tillvarata de rationaliseringsmöjligheter som kan föreligga och den erfarenhet i detta hänseende som redan nu finns bl. a. hos skolöverstyrelsen. För myndigheterna skulle därigenom även tillgång till expertis säkerställas och den service som f. n. lämnas myndigheterna från statskontorets tryckeriexpedition genom en utbyggnad och överföring till det statliga förlaget av dess personalorganisation förbättras.

TCO har inte något att invända mot att SRA ombildas till tre skilda företag för tryckeri- och förlagsverksamhet. Däremot avstyrker organisationen att myndigheterna skall åläggas att anlita SRA för sin publiceringsverksamhet. Dessa bör liksom statsdepartementen samt riksdagen och dess verk kunna anlita SRA eller på annat sätt täcka sitt behov av förlags- och tryckeriuppgifter.

Länsstyrelsen i Kronobergs län, lantbrukshögskolan, telestyrelsen, statens råd för byggnadsforskning och nordiska museets nämnd är av samma skäl som reservanterna i statskontorets styrelse emot att förlagen samordnas med SRA. Även *ombudsmannen för näringsfrihetsfrågor* instämmer i allt väsent-

ligt i de anförda betänkligheterna i konkurrenshänseende mot en organisatorisk samordning av statlig förlags- och tryckeriverksamhet.

Medicinalstyrelsen anser det innebära en viss fara för att den objektivitet som upphandlingskungörelsen inskräper hos statliga myndigheter åsidosätts, om ett tryckeriföretag som skall konkurrera med andra tryckerier självt skall ombesörja upphandling och pröva inkomna anbud. Häri instämmer *patent- och registreringsverket*.

Kommerskollegium anser, i likhet med de hörda *handelskamrarna*, att förslaget om anknytning till SRA inte bör förverkligas. Enligt kollegiets mening måste en sådan ordning i praktiken leda till konkurrensbegränsningar.

Sveriges grafiska industriförbund, *Svenska boktryckareföreningen* och *Sveriges bokbinderiödkareförening* hävdar i gemensamt svar — med instämmande från *Sveriges industriförbund* — att det centrala upphandlingsorganet inte skall samordnas med SRA.

Den särskilda försöksverksamhet som statskontoret föreslår tillstyrks av *riksförsäkringsverket* och *sjöfartsstyrelsen*. *Arbetsmarknadsstyrelsen* delar också statskontorets uppfattning om en viss försöksverksamhet men ifrågasätter om det behövs en så lång försöksperiod som föreslagits. *Skolöverstyrelsen* anser det föga ändamålsenligt med en successiv uppbyggnad av den nya organisationen och avstyrker att ett särskilt statligt serviceorgan för tryckerifrågor ens övergångsvis upprättas.

Slutligen betonar *universitetskanslersämbetet* det väsentliga i att det inom den statliga sektorn ordnas med utbildning i fråga om trycksaksproduktion för berörda personalgrupper. Även fortbildningsverksamheten är väsentlig. Enligt ämbetet bör sådan utbildning inte bara avse tryckningsproduktion utan även frågor rörande distribution, lagerhållning, kalkylering m. m.

Departementschefen

Den statliga publiceringsverksamheten

Den statliga publiceringsverksamheten har en betydande omfattning. Antalet myndigheter och institutioner som ger ut publikationer är omkring 200. Årligen ger dessa ut 700 à 800 publikationer, varav många är seriepublikationer med flera nummer per år. Kostnaderna för den statliga publiceringsverksamheten uppgår till omkring 150 milj. kr. om året. Härav avser ungefär hälften egentliga publikationer, medan återstoden gäller speciell publicering såsom blanketter, kartor och sjökort.

Publiceringsverksamheten omspannar vitt skilda ämnesområden. Den gäller bl. a. publikationer som myndigheterna ger ut som ett led i sin verksamhetsutövning, såsom sammanställningar över författningar, råd och anvisningar, verksamhetsberättelser, cirkulär och meddelanden. En betydande del av publiceringen hänför sig till forskningsinstitutioner samt universitet

och högskolor. Dessa ger ut redogörelser för forskningsresultat, meddelanden, studiehandböcker, kataloger m. m. Många myndigheter och institutioner ger ut tidskrifter och andra löpande publikationer, som är avsedda antingen för det egna verkets område eller för en större allmänhet. Andra exempel på den statliga publiceringen är det statistiska trycket, som vanligen ingår i serien Sveriges officiella statistik, och de offentliga utredningarna, som i allmänhet utges i serien Statens offentliga utredningar.

Av myndigheter och institutioner med en betydande publikationsverksamhet kan nämnas statistiska centralbyrån, arbetsmarknadsstyrelsen, socialstyrelsen, skolöverstyrelsen, statens institut för konsumentfrågor och statens råd för byggnadsforskning. Härutöver kan erinras om den omfattande publiceringsverksamhet som riksdagens organ och statsdepartementen svarar för.

För att begränsa kostnaderna för den statliga publiceringsverksamheten och systematisera denna i olika avseenden har ett flertal föreskrifter meddelats. Sålunda får myndigheterna som regel inte utan tillstånd av Kungl. Maj:t ge ut publikationer av större omfattning. Föreskrifter har också meddelats i fråga om utformningen av bl. a. det statistiska trycket och de offentliga utredningarna. Särskilt har uppmärksamheten riktats på att hålla nere tryckningskostnaderna. I detta syfte biträder statskontorets tryckeriexpedition vid upphandling av tryckeritjänster och granskar tryckeriräkningar.

Staten har sedan lång tid tillbaka engagerat sig inom den grafiska verksamheten. Sålunda har staten tre affärsdrivande tryckerier av förhållandevis stor omfattning, nämligen Svenska Reproduktions AB (SRA), postverkets tryckeri och riksbankens sedeltryckeri. Dessutom finns f. n. ett mindre affärsdrivande tryckeri och ett 60-tal s. k. hjälptryckerier hos ett 40-tal olika myndigheter. Även inom förlagsverksamheten har staten etablerat sig, bl. a. genom den förlagsrörelse som SRA bedriver och genom SÖ-förlaget inom skolöverstyrelsen. Jag har i det föregående lämnat en närmare redogörelse för dessa företags verksamhet.

Behovet av reformering av publiceringsverksamheten

Den statliga publiceringsverksamheten har i olika sammanhang berörts i utredningar och behandlats av riksdagen. På grundval av riksdagens revisorers berättelse år 1959 uttalade sig riksdagen år 1960 för att den statliga publikationsverksamheten skulle ses över bl. a. såvitt avsåg finansieringen.

På Kungl. Maj:ts uppdrag har statskontoret gjort en utredning om den statliga publiceringsverksamheten. Syftet med utredningen har varit att överväga organisatoriska, finansieringsmässiga och andra former av åtgärder som kan förbättra utfallet av publiceringsverksamheten och samtidigt tillgodose myndigheternas publiceringsbehov. Man har också beaktat

betydelsen av att distributionen av publikationerna till läsarna blir ändamålsenlig.

Resultatet av utredningen visar enligt statskontoret att det finns åtskilliga brister i fråga om den statliga publiceringsverksamheten. Detta sammanhänger bl. a. med att verksamheten inte samordnats tillräckligt. De statliga myndigheterna och institutionerna saknar i allmänhet tillgång till expertis som kan lösa de speciella och ofta svåra problem som är förknippade med publicering. Detta har medfört att verksamheten inte bedrivits tillräckligt ekonomiskt. Enligt statskontorets uppfattning har man inom den statliga verksamheten inte heller tillägnat sig det kostnadsmedvetande som svarar mot den ekonomiska vikten av publiceringsverksamheten.

Statskontoret föreslår en rad åtgärder för att de konstaterade bristerna skall kunna avhjälpas. Sålunda anser verket att staten bör utforma en aktiv och enhetlig utgivningspolitik för publiceringsverksamheten. Utgivningen bör baseras på självfinansiering med de avvikelser därifrån som kan betingas av särskilda skäl. De centrala resurserna bör förstärkas för att de enskilda myndigheterna och institutionerna skall kunna få ökad service i trycknings- och publiceringsfrågor.

De remissinstanser som har yttrat sig över statskontorets utredning har i allmänhet vitsordat behovet av åtgärder för att förbättra den statliga publiceringsverksamheten. Detta gäller även de remissinstanser som inte anslutit sig till de konkreta förslag som statskontoret fört fram.

Jag anser det värdefullt att en allsidig kartläggning har gjorts av den statliga publiceringsverksamheten. Denna verksamhet är av stor betydelse för de statliga myndigheterna och institutionerna i deras arbete. Den utgör också en mycket viktig del i samhällsorganens information till allmänheten. När det gäller samhällsinformationen vill jag erinra om att chefen för justitiedepartementet tillkallat särskilda sakkunniga (informationsutredningen) för att utreda denna fråga.

Om de statliga publikationerna skall kunna fylla sin uppgift som ett led i samhällsinformationen är det väsentligt att de är aktuella, informativa, lättlästa och lättåtkomliga för allmänheten. Åtskilliga myndigheter och institutioner har inte minst på senare tid lagt ner ett stort arbete på att förbättra sina publikationer i dessa avseenden. Utbyggnaden av den förlagsverksamhet som finns inom SRA och skolöverstyrelsen har härvid varit ett viktigt bidrag.

Alltjämt svarar flertalet myndigheter och institutioner själva helt för utformningen av sina publikationer. När det gäller tryckning för statens räkning lämnar statskontorets tryckeriexpedition en värdefull service. Expeditionens uppgifter inskränker sig dock väsentligen till tryckningsfrågorna, medan övriga frågor i samband med publiceringen åvilar den utgivande myndigheten eller institutionen.

I likhet med statskontoret och flertalet av de hörda remissinstanserna

anser jag att det finns åtskilliga brister i fråga om den statliga publiceringsverksamheten och att åtgärder bör vidtas för att ge verksamheten en mera effektiv organisation.

Prissättning av statliga publikationer

Innan jag går närmare in på de åtgärder som bör genomföras för att effektivisera den statliga publiceringen, vill jag ta upp en del frågor som gäller finansieringen av publiceringsverksamheten och prissättningen på statliga publikationer.

Några enhetliga riktlinjer för prissättningen av statliga publikationer finns inte. Av statskontorets utredning framgår att hälften av alla publikationer distribuerats helt gratis. Endast en tiondel av publikationerna har åsatts ett pris som gett full kostnadstäckning, medan i övriga fall utgivning- en varit mer eller mindre subventionerad.

Statskontoret förordar att prissättningen i huvudsak skall grundas på självfinansieringsprincipen. Undantag skall dock göras om detta motiveras av t. ex. önskemålet om en stor spridning av publikationen. Även myndigheter och institutioner emellan skulle man ta betalt för publikationerna. Statskontoret har presenterat en skiss till hur de statliga publikationerna skulle kunna indelas i olika prisklasser.

Remissinstanserna har till alldeles övervägande del ställt sig positiva till principen om självfinansiering av publikationerna. Flera remissinstanser understryker dock att finansieringen måste vara en underordnad fråga och att det väsentliga är syftet med utgivningen och den spridning av publikationerna som man vill uppnå.

Den statliga publiceringsverksamheten är som jag förut berört mycket mångskiftande. I stor utsträckning gäller den publikationer som inte är avsedda att finansieras i kommersiell mening utan som ingår som en del i samhällsinformationen eller som är avsedda att tjäna som underlag för den offentliga debatten. Det kan här gälla exempelvis upplysningsbroschyrer om den allmänna försäkringen, trafiksäkerhet, självdeklaration, civilförsvar etc. Jag anser det givet att sådana publikationer måste tillhandahållas gratis, eftersom man ju här vill att innehållet skall bli känt av en stor allmänhet. Jag anser det också naturligt att många publikationer måste bli subventionerade i den meningen att man inte kan få täckning för alla kostnader som de medfört. Om man t. ex. lagt ner stora kostnader på ett statligt utredningsarbete, kan dessa helt naturligt inte i sin helhet belasta priset på utredningsbetänkandet.

Även om man alltså får räkna med att finansieringen av statliga publikationer i stor utsträckning måste ske med statsmedel, bör en ökad självfinansiering kunna genomföras. Inte minst erfarenheterna från den förlagsverksamhet som redan bedrivs inom statsverket, främst genom SRA och SÖ-för-

laget, visar att detta bör vara möjligt. En ökad självfinansiering av publikationerna bör enligt min mening även leda till att utgivaren i väsentligt större utsträckning än f. n. tar ut ersättning för de publikationer som beställs av andra offentliga myndigheter och institutioner. I vilken utsträckning gratis-exemplar skall lämnas ut får avvägas på grundval av dels det värde detta kan ha från den utgivande myndighetens eller institutionens synpunkt, dels kostnaderna härför.

Sammanfattningsvis vill jag framhålla, att avgörande för prissättningen av statliga publikationer bör vara syftet med utgivningen. I vilken utsträckning statliga publikationer skall helt eller delvis finansieras med statsmedel får prövas i samma ordning som medelsbehovet för den utgivande myndighetens eller institutionens verksamhet i övrigt prövas. Självfinansiering bör dock tillämpas i väsentligt större utsträckning än f. n. Detta gäller även myndigheter och institutioner emellan.

Organisationen av publiceringsverksamheten

Statskontoret har i sin utredning presenterat två alternativ för organisationen av den statliga publiceringsverksamheten. Dessa har man benämnt odelat respektive delat serviceorgan. Alternativet odelat serviceorgan innebär att servicen gentemot myndigheter och institutioner i publicerings- och tryckningsfrågor samt utgivningen av publikationerna koncentreras till en statlig företagskoncern. Denna svarar för utgivningen av såväl självbärande som icke självbärande publikationer. Det andra organisationsalternativet, delat serviceorgan, innebär att publicerings- och tryckningsverksamheten delas upp i en kommersiell och en icke kommersiell del. Med icke kommersiellt tryck menar statskontoret tryck som inte till någon del är prisbelagt. För den icke kommersiella delen inrättas ett centralt serviceorgan. Detta skulle få uppgifter som närmast kan karaktäriseras som en utbyggnad av de uppgifter som nu åligger statskontorets tryckeriexpedition. Utgivningen av prisbelagda publikationer ombesörjs däremot av en statlig företagskoncern liksom i alternativet odelat serviceorgan. Företagskoncernen bildas i båda fallen med SRA som grund.

Statskontoret tar inte ställning till vilket av de redovisade alternativen som bör väljas. Den övervägande delen av remissinstanserna berör heller inte denna fråga. Bland de remissinstanser som direkt yttrar sig på denna punkt är meningarna delade.

Jag har tidigare framhållit att den statliga publiceringsverksamheten bör effektiviseras. Jag har också när det gäller finansieringen av denna verksamhet framhållit att självfinansiering bör tillämpas i väsentligt större utsträckning än f. n. Detta kräver att de centrala resurserna för service till myndigheter och institutioner i publiceringsfrågor förstärks. På denna punkt råder inga delade meningar bland remissinstanserna. En sådan för-

stärkning skulle givetvis kunna ske genom att statskontorets tryckeriexpedition byggs ut, så att den förutom granskning i fråga om upphandling av tryck även svarade för redigeringsfrågor. En betydande del av publiceringsverksamheten skulle dock komma att ombesörjas i annan ordning. Detta kan leda till att resurserna i form av tillgänglig expertis splittras. I åtskilliga fall torde en uppdelning i kommersiell och icke kommersiell publicering vara svår att genomföra. En ökad övergång till självfinansiering medför också att gränsen mellan de båda formerna av publicering alltmer försvinner. Jag anser därför att övervägande skäl talar för att de centrala uppgifterna när det gäller den statliga publiceringen och därmed sammanhängande frågor koncentreras till ett organ. Ett sådant organ bör enligt min mening kunna få en samlad överblick över den statliga publiceringen och de konsumentgrupper som denna vänder sig till. Genom den expertis som ett centralt organ får bör det också bättre kunna bedöma i vilka former den statliga publiceringen bör ske och ge myndigheter och institutioner god service i hithörande frågor. Jag föreslår att ett allmänt förlag inrättas för nu ifrågavarande ändamål. Jag återkommer i det följande till företagets uppgifter och organisation.

Statskontoret har utgått från att SRA skall utgöra grunden för den föreslagna företagskoncernen. Detta bolag skulle härvid ombildas på så sätt att tre företag bildas, nämligen ett för tryckeriverksamhet, ett för allmän förlagsrörelse och ett för speciell förlagsrörelse. Sistnämnda förlag skulle bildas genom överföring av det nuvarande SÖ-förlaget. Statskontoret har inte förutsatt att SRA:s tryckeri skulle ha någon principiell förtursrätt vid upphandling av tryck för statens räkning. Den tänkta företagskoncernen skulle enligt statskontoret kunna bildas med antingen SRA eller det allmänna förlaget som moderföretag eller i form av tre helt fristående företag.

Samordningen mellan SRA:s tryckerirörelse och det allmänna förlaget har gett upphov till delade meningar vid utredningsarbetet och hos remissinstanserna. Reservanter i statskontorets styrelse har sålunda ansett att förlags- och tryckerirörelsen inte bör samordnas. Några remissinstanser, däribland SRA och skolöverstyrelsen, är positiva till en samordning enligt statskontorets förslag. Flera myndigheter, däribland ombudsmannen för näringsfrihetsfrågor, och de remissinstanser som företräder den enskilda grafiska industrin uttalar sig emot en sådan samordning. Motiveringen för denna ståndpunkt är att en samordning av förlag och tryckeri skulle kunna verka konkurrenshämmande vid upphandling av tryck.

Vad gäller den framtida organisationen av SÖ-förlaget kommer chefen för utbildningsdepartementet senare denna dag att föreslå Kungl. Maj:t att för riksdagen lägga fram proposition angående organisation av ett läromedelsförlag. Detta företag skall bedriva förlagsverksamhet på utbildningsväsendets område i syfte särskilt att utveckla och förbättra läromedelsproduktionen. Avtal har — under förutsättning av Kungl. Maj:ts godkännande —

träffats mellan staten, Svenska kommunförbundet och Kooperativa förbundet om att driva verksamheten i ett gemensamt ägt aktiebolag. Företaget skall bildas genom att det nuvarande SÖ-förlaget sammanförs med det av Svenska kommunförbundet och Kooperativa förbundet samägda Bokförlaget Liber AB. Av aktiekapitalet i bolaget skall staten äga 50 % samt Svenska kommunförbundet och Kooperativa förbundet vardera 25 %. Det nya förlaget beräknas kunna träda i funktion den 1 juli 1969.

Om ett allmänt förlag inrättas, såsom jag har föreslagit, är det naturligt att ett nära samarbete kommer till stånd mellan detta förlag och läromedelsförlaget. Detta bör enligt min mening komma till uttryck bl. a. därigenom att det allmänna förlaget bör äga de aktier i läromedelsförlaget som motsvarar den statliga andelen av aktiekapitalet.

Vad härefter angår samordningen mellan det allmänna förlaget och SRA anser jag det naturligt att det mellan dessa statligt ägda företag kommer till stånd en viss samordning. De farhågor som uttalats under utredningsarbetet och vid remissbehandlingen av statskontorets förslag att en samordning skulle medföra risk för konkurrensbegränsning finner jag knappast befogade. SRA har f. n. endast omkring 5 % av det statliga trycket, om man bortser från trycket av kartor och sjökort. Även en mycket betydande ökning av SRA:s andel av denna marknad skulle alltså inte i någon högre grad ändra denna bild. Jag vill också instämma i vad statskontoret anfört om att upphandlingen bör ske på det sätt som är mest förmånligt för staten. Den samordning mellan det allmänna förlaget och SRA som bör komma till stånd bör enligt min mening bygga på affärsmässig grund. Lämpligen synes samordningen kunna baseras på ett långfristigt avtal om samarbete mellan företagen. Hur detta samarbete i detalj skall utformas bör det ankomma på de båda företagen att själva besluta om. Ett motsvarande samarbete kan även finnas lämpligt mellan det nya läromedelsförlaget och SRA.

Utgivningen av publikationer

Statskontoret har föreslagit att statliga myndigheter och institutioner skall vara författningsenligt skyldiga att anlita de föreslagna förlagen för sin publicering. De skall själva besluta om utgivningen men detta skall ske efter samråd med förlagen. Från åliggandet att anlita förlagen skall statsdepartementen och de affärsdrivande verken undantas.

Flera remissinstanser har vänt sig mot den föreslagna skyldigheten. Ett par remissinstanser avstyrker helt denna ordning, medan flera andra anser sin publikationsverksamhet vara så speciell att de av denna anledning bör undantas från skyldigheten att anlita ett centralt organ.

Om man skall få till stånd den effektivisering av den statliga publikationsverksamheten som avsetts är det angeläget att de centrala resurser som

ställs till förfogande i form av expertis på publicerings- och tryckerifrågor blir effektivt utnyttjade. Jag anser därför att de föreslagna förlagen bör svara för så stor del av den statliga publikationsverksamheten som är praktiskt möjligt.

Enligt statskontorets förslag skall statsdepartementen och affärsverken undantas från den föreslagna skyldigheten att anlita förlagen. De omfattas inte heller av de nuvarande föreskrifterna om att publikationer inte får ges ut utan Kungl. Maj:ts tillstånd. Jag ansluter mig till statskontorets ståndpunkt i denna fråga. Vad beträffar statsdepartementen utgår jag från att de föreslagna förlagen kommer att anlitas så långt det är möjligt och lämpligt, även om detta inte särskilt föreskrivs. Jag utgår också från att affärsverken kommer att finna det ändamålsenligt att anlita förlagens tjänster när de själva inte har resurser för publicering eller tryckning. Jag vill i detta sammanhang erinra om att statskontorets tryckeriexpedition biträder även affärsverken när det gäller upphandling av tryckeriarbeten. Jag förutsätter att förlagen också skall kunna betjäna riksdagens organ i den mån dessa önskar utnyttja förlagens tjänster.

Den övriga delen av statsverkets publicering bör i princip falla under det allmänna förlagets verksamhetsområde i den mån den inte kommer att ombesörjas av det nya läromedelsförlaget. Inom vissa områden kan det dock vara lämpligt att publiceringsverksamheten handläggs i annan ordning. Kungl. Maj:t bör därför kunna medge myndighet eller institution att själv handha sina publiceringsfrågor om det anses ändamålsenligt eller föreskriva att de skall handläggas i annan särskild ordning. Av praktiska skäl synes det t. ex. vara lämpligt att myndighet eller institution själv får svara för publicering eller tryckning som endast medför en ringa kostnad. Ett sådant undantag motsvarar vad som f. n. gäller i fråga om skyldigheten att anlita statskontorets tryckeriexpedition vid upphandling av tryckeriarbeten. Likaledes bör det allmänna förlaget för enstaka fall kunna låta publiceringen ombesörjas i särskild ordning om det visar sig praktiskt och ekonomiskt fördelaktigt.

Jag är angelägen framhålla att syftet med den nu föreslagna ordningen för publiceringsverksamheten är att ge statliga myndigheter och institutioner bättre service när det gäller utgivning av publikationer och upphandling av tryckeriarbeten samt att skapa en bättre organisation för distribution och marknadsföring av statligt tryck. Jag räknar med att åtskilliga av de brister som statskontoret påvisat i fråga om den statliga publiceringen skall kunna avhjälpas genom den service som förlaget skall ge. Särskilt viktigt anser jag det vara att distributionen av de statliga publikationerna förbättras så att de kommer ut till de konsumenter som man vill nå. Detta kan ske genom en lämplig form för publiceringen och genom en effektiv marknadsföring. Statskontoret har här lagt fram flera förslag till åtgärder, som jag förutsätter att förlaget kommer att beakta.

Ansvar för vilka publikationer som skall ges ut kommer att vila på den berörda myndigheten eller institutionen. I den mån det inte gäller publikationer som är helt självfinansierande blir det myndigheten eller institutionen som skall svara för täckning av underskottet vid publiceringen. Jag har i det föregående förordat att självfinansiering skall tillämpas vid publiceringen i ökad utsträckning. Jag förutsätter att det allmänna förlaget i samråd med berörd myndighet eller institution kommer att pröva möjligheterna att marknadsföra publikationer på kommersiell basis.

Genom den nu föreslagna ordningen för den statliga publiceringen finns det enligt min mening inte anledning att längre ha särskilda föreskrifter om vilka publikationer myndigheterna skall få ge ut. Även i övrigt bör de nuvarande författningsföreskrifterna på området ändras. Om riksdagen godkänner den föreslagna organisationen, avser jag att sedermera för Kungl. Maj:t lägga fram de förslag till författningsändringar som behövs.

Det allmänna förlagets uppgifter och organisation

Som jag förut framhållit är det allmänna förlagets uppgift att ge myndigheter och institutioner service och att effektivisera marknadsföringen av statliga publikationer. Jag anser att förlaget skall arbeta på rent affärs- mässig basis. Det skall ta ut ersättning för sina produkter och tjänster på gängse sätt, så att det blir självbärande och kan förränta det insatta kapitalet.

När det gäller självbärande eller i huvudsak självbärande publikationer kommer förlaget att driva förlagsrörelse i vanlig mening. För publikationer som i huvudsak är subventionerade torde förlaget däremot närmast få karaktären av serviceenhet och förmedlare av förlags- och tryckeritjänster för statsförvaltningen. I fråga om sistnämnda slag av publikationer torde framställningen av manuskript som regel komma att ligga hos de enskilda myndigheterna. Förlaget skall svara för den fortsatta delen av produktionskedjan fram till färdigt tryck. I förlagets uppgifter kommer bl. a. att ingå layoutfrågor samt upphandling av trycknings- och bokbinderiarbeten.

I princip bör förlagets uppgifter även omfatta distribution och försäljning. Härvid torde dock förhållandena kunna bli olika för skilda slag av produkter. Produkter som är helt eller till huvudsaklig del självbärande bör distribueras och försälas i kommersiell form, antingen genom förlaget självt eller genom att det överlåter distributionen till särskild distributör. För produkter som är helt eller till stor del finansierade av statsmedel torde i flertalet fall den färdiga upplagan komma att direkt överlämnas till den beställande myndigheten eller institutionen. Om distributionen skall ombesörjas av beställaren, förlaget eller i annan form får avgöras från fall till fall mellan beställaren och förlaget.

Med det nu sagda har jag velat ge en konkret bild av de uppgifter som

förlaget kan beräknas få. Hur verksamheten skall utformas är givetvis en fråga som förlagets ledning skall besluta om. Likaledes får ledningen bestämma den närmare organisationen för förlaget. Jag vill i detta sammanhang dock framhålla att jag anser det angeläget att man genom samarbete mellan det allmänna förlaget, läromedelsförlaget och SRA verkar för att de sammanlagda resurserna hos företagen utnyttjas effektivt, inte minst vad gäller distribution, lagerhållning och marknadsföring.

Det allmänna förlaget bör organiseras som ett fristående aktiebolag. Samtliga aktier bör ägas av staten. Såsom jag förut berört bör det allmänna förlaget inneha den statliga andelen av aktierna i det nya läromedelsförlaget. Enligt den överenskommelse som träffats om läromedelsförlaget skall sammanförandet av SÖ-förlaget och Bokförlaget Liber AB tillgå så att Liber övertar de tillgångar och skulder som är att hänföra till SÖ-förlaget. Nettovärdet av dessa tillgångar och skulder utgör alltså statens tillskott till läromedelsförlaget. De rörelsemedel som härutöver enligt avtalet fordras från statens sida i läromedelsförlaget torde få tillskjutas av det allmänna förlaget. Vid min beräkning i det följande av medelsbehovet för det allmänna förlaget har jag tagit hänsyn härtill.

Aktiekapitalet i det allmänna förlaget beräknar jag till 6 milj. kr. För att ge bolaget en reservfond bör aktierna emitteras till en kurs av 120 %. Det totala kapitalbehovet för bolaget beräknar jag alltså till 7,2 milj. kr. Jag föreslår att ett investeringsanslag av denna storlek anvisas i riksstaten för nästa budgetår.

Det allmänna förlaget bör börja sin verksamhet under våren 1969. Det bör den 1 juli 1969 överta statskontorets nuvarande uppgifter på tryckeriområdet.

Bildandet av det allmänna förlaget för med sig en rad frågor av juridisk och praktisk art. Under förutsättning att riksdagen fattar beslut om inrättande av bolaget, synes det lämpligt att en arbetsgrupp med karaktär av interimsstyrelse tillsätts för att behandla hithörande frågor. På gruppen bör bl. a. ankomma att på grundval av de riktlinjer som jag har angett närmare behandla verksamhetens uppläggning, bolagets organisation, benämning m. m.

Hemställan

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t genom proposition föreslår riksdagen att

1) besluta att ett statligt aktiebolag för allmän förlagsverksamhet skall inrättas,

2) till *Teckning av aktier i ett aktiebolag för allmän förlagsverksamhet* i riksstaten för budgetåret 1968/69 på kapitalbudgeten under fonden för statens aktier anvisa ett investeringsanslag av 7 200 000 kr.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Gunnel Anderson

Innehållsförteckning

	Sid.
Inledning	2
Den statliga publiceringsverksamhetens nuvarande omfattning och organisation	4
Publiceringsverksamhetens omfattning	4
Publiceringsverksamhetens organisation	4
Statliga tryckerier och förlag	6
Statskontorets förslag	8
Utgivning och distribution	8
Prissättning av publikationer	12
Organisationen av publiceringsverksamheten	14
Remissyttrandena	19
Departementschefen	27
Den statliga publiceringsverksamheten	27
Behovet av reformering av publiceringsverksamheten	28
Prissättning av statliga publikationer	30
Organisationen av publiceringsverksamheten	31
Utgivningen av publikationer	33
Det allmänna förlagets uppgifter och organisation	35
Hemställan	37